

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Учреждение образования
«БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ»

**СКОРИНОВСКИЕ ЧТЕНИЯ 2015:
КНИГОИЗДАНИЕ И КНИЖНОЕ РАСПРОСТРАНЕНИЕ
В КОНТЕКСТЕ КРОССКУЛЬТУРНЫХ
КОММУНИКАЦИЙ XXI ВЕКА**

3–6 сентября 2015

МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОГО ФОРУМА

Минск, 2015

УДК 655

ББК 37.8

С44

Скориновские чтения 2015: книгоиздание и книгораспространение в контексте кросскультурных коммуникаций XXI века : материалы Международного форума, Минск, 3–6 сентября 2015г. – Минск : БГТУ, 2015. – с.
ISBN 978-985-530-484-6

Сборник составлен по материалам докладов Международного форума: «Скориновские чтения 2015: книгоиздание и книгораспространение в контексте кросскультурных коммуникаций XXI века», проведенного в Белорусском государственном технологическом университете, которые отражают вопросы по следующей тематике.

Развитие издательского дела и редактирование в контексте современных межкультурных коммуникаций: экслибрис в системе книжного дела, духовность в современной белорусской литературе. Полиграфическая технология и оборудование как производственная база книгоиздания: регулирование свойств технологической среды печатного контакта, взаимосвязь параметров технологического процесса ламинирования, прогнозирование производительности оборудования по комплексным показателям надежности. Проблемы организации, управления и экономики книгоиздания и книгораспространения: оценка риска банкротства организаций книгоиздания и книгораспространения, менеджмент финансовой структуры капитала предприятий, развитие книгоиздания в контексте декларативных экономических моделей, современное книгоиздание Беларуси, Украины, Литвы.

Рецензенты:

Стариченок В. Д., д-р филол. наук, профессор

Черная Н. В., д-р техн. наук, профессор

Воробьев И. П., д-р экон. наук, профессор

ISBN 978-985-530-484-6 ©УО «Белорусский государственный технологический университет», 2015

ЗБОРНІКІ АНАТОЛЯ СЫСА ЯК МАСТАЦКІ МАНІФЕСТ ПАЭТА

Анатоль Сус — асоба супярэчлівая і неадназначная: адны лічаць яго геніем, другія — вар'ятам з-за яго эксцэнтрычнасці, незвычайнасці, эпатажнасці і ў паводзінах, і ў вершах. Нягледзячы на надобныя разыходжанні ў ацэнках і нядоўгі літаратурны век паэта, яго творчасць пакінула яркі адбляск у гісторыі беларускага слоўнага мастацтва. А радкі з верша “Вячэра перад Купаллем”, што ўвайшоў у першы зборнік А. Суса, пасля смерці аўтара пачалі ўспрымацца як спраўджанае прарочтва: “Вячэра перад Купаллем... / Мне чуецца, як зніць / Пашкевічанкі каралі, / на нітцы іх сорок і яш” [2, с. 35].

Пры жыцці паэта публіцылі свет тры лірычныя зборнікі: “Агмень” (1988), “Пан лес” (1989) і “Сус” (2002), у якіх у мастычнай форме выяўлена творчае крэда і мастацкі маніфест самабытнага аўтара. У 2006 годзе выйшла пасмяротная кніга выбранага “Лён”, якая на гэты момант з’яўляецца найбольш поўным выданнем літаратурнай спадчыны А. Суса і ўключае ў сябе неядомыя творы, фотаздымкі, а таксама артыкулы і інтэрв’ю.

Ужо ў першым зборніку “Агмень”, які прынёс аўтару ашаламляльны поспех, дэкларуюцца асноўныя прынцыпы мастацкай светабудовы А. Суса. Паводле слоў самога паэта, назва “Агмень” (гэтае слова А. Сус знайшоў у “Расійска-Крыўскім слоўніку” В. Лас-тоўскага) была метафарай Радзімы. Радзіме ён прысвяціў самыя палымныя і трапяткія радкі: “З чаго пачаць?... Пачну з Радзімы. / Так абавязаны пачаць. <...> — Няхай, няхай я паўтаруся / ў любові тысячу разоў, / затое шчыра ёй клянуся, / без фальшу, без

падробных слоў” [2, с. 13]. У лагічнай звязцы з тэмай Радзімы выступае тэма народа, людзей, якія “падтрымліваюць агмень”. Так, у алегарычным вершы “Аеравыя крылы” паэт параўноўвае беларусаў з птушкамі, якім усё роўна, куды ляцець, дзе зімаваць, скрушна атаясамліваючы сябе з імі: “Птушыная айчына, / належу ёй і я” [2, с. 13]. Горкім для паэта з’яўляецца пытанне: “Чаму ж ты, мой народ, / падатлівы, як гума?” [2, с. 20] (“Маналог Зміцера Жылуновіча”).

“Агмень” А. Сыса прасякнуты верай у Адраджэнне Маці-Радзімы, у яе бясконцую будучыню, у вечнасць. Знаковым тут выступае параўнанне Радзімы з птушкай Фенікс: “Ёсць такая Агонь-птушка / з попелу ўзаскр. сае / я ведаю / я дакладна ведаю / гэта птушка / нашага лёсу” [2, с. 41] (“Агонь-птушка”).

З самых першых радкоў паэт вывёў формулу сваёй мастацкай скіраванасці: “маці—мова—вечнасць”. Немагчыма вызначыць, што ён ставіў на першае месца, думаецца, усе складнікі трыяды аднолькава важныя і каштоўныя. У радках А. Сыса спляліся ў адно цэлае тры першасновы Сусвету: “Піць яе — не металіца / пад пуцінай млечнай: / лета — золак — шчамліца. / маці — мова — вечнасць” [2, с. 22].

“Пан Лес” — лагічны працяг “Агменю”. Зборнік “Пан лес” — гэта перыяд паэтычнай сталасці А. Сыса і росквіт яго творчасці. Трыяда “маці—мова—вечнасць” стала асноўным ідэйна-сэнсавым ядром кнігі. Разам з тым нельга сказаць, што паэтычная думка ідзе па ўжо прапанаванай раней сцежцы. “Пан Лес” — вяртанне да першароднай паганскай стыхіі, да нацыянальных вытокаў, да часу, калі чалавек і прырода былі адным цэлым. Менавіта таму большасць вершаў кнігі выяўляе міфалагічнае ўспрыняцце свету. Сусвет у вершах падаецца праз своеасаблівую прызму, дзе зліваецца першаснае і другаснае, прыроднае і чалавечае (“Дзед перад смерцю”, “Ён шкадаваў турэмных пацукоў...”, “Неба”, “Бажавоўк”, “Воўк”, “Змяіны Цар” і інш.).

Паэтыка другой кнігі засноўваецца на фальклорнай: у шматлікіх вершах паўстаюць тыя вобразы, уяўленні і вераванні, што вякамі існавалі ў светаўспрыманні беларуса (вобраз ваўка, неба, птушак, кола, агню, змей).

Калі “Агмень” з’явіўся кропкай адліку творчасці паэта, а “Пан лес” — вяршыняй паэтычнай думкі, то зборнік “Сыс” стаўся своеасаблівым падсумаваннем зробленага. А. Сысу было адведзена няшмат год, каб дастукацца да сэрца чытача. І мастаку гэта ўдалося: аднойчы ўзяўшы ў рукі зборнік з вершамі, не застэжыўся безуважным — аўтар падкупляе сваёй ахвярнай любоўю да Радзімы: “Маё жыццё — гнездо з калоты, руж. / Не Беларусь, маё жыццё — Радзіма...” [2, с. 209]. Вершы напоўнены глыбокім роздумам пра нялёгкае лёс краіны: “Паэзія Сыса мітынгвая, яна краіныць аб больках беларушчыны” [1, с. 69] (В. Корбут). Аўтара хвалюе не толькі лёс роднага краю. Усе часцей ён задаецца пытаннем пра сваё прызначэнне, сваю наканаванасць, сваю сутнасць — значнае месца займае так званая тэма паэта і паэзіі, раскрыццё якой ажыццяўляецца ў драматычным рэчышчы: “Я думаў, / вершы мае відушчыя, / аж пакуль не аслепнуў сам / ад маланкі, самім жа пушчанаі, / я гарэў, як бязбожны храм” [2, с. 228]. Вершам гэтай кнігі ўласцівы спавядальнасць, унутраны маналог, рэфлексія, адчуванне незваротнасці часу і градзіванне ўласнай пагібелі — у кнізе пераважае тужлівы настрой.

Лірычныя творы фіксуюць думкі і перажыванні паэта, што разважаў над гістарычным лёсам беларуса, краіны і сваім наканаваннем. За нядоўгае жыццё А. Сыс, аднак, змог падрыхтаваць разгорнуты мастацкі маніфест, асноўнымі прынцыпамі якога з’яўляюцца шанаванне ўнікальнага міфалагічна-паганскага свеабачання, узвядзенне ў культ трыяды “маці–мова–вечнасць”, ахвярнае служэнне на карысць Беларусі. Галоўныя палажэнні гэтага маніфесту зафіксаваны ў прыжыццёвых

кнігах “Агмень”, “Пан лес”, “Сыс” і томе выбранага “Лён”, што выйшаў ужо пасля смерці аўтара.

ЛІТАРАТУРА

1. Корбут, В. Бліжэй да цела / В. Корбут // Калосьсе. – 2006. – № 1 (10). – С. 67–71.

2. Сыс, А. Лён : выбр. творы / А. Сыс. – Мінск: Кнігазбор, 2006. – 436 с.

УДК 655.4(476):655.525.3

Е. К. Лабоха, аспірант, мэд. атр филол. наук
(БГТУ, Мінск)

ИЗДАТЕЛЬСКАЯ ПРАКТИКА ЕССР В ОБЛАСТИ ПЕРЕВОДНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

В рамках своего диссертационного исследования, целью которого является выявление и концептуальное осмысление основных издательских стратегий, определяющих современный репертуар изданий переводной литературы в Республике Беларусь, нам видится необходимым определить особенности издательской деятельности в Беларуси советского периода и по возможности выделить издательскую стратегию или стратегии, которые существовали в то время в практике подготовки и выпуска переводных изданий.

Основными источниками стали труд А. А. Волка и А. Я. Гекловича «Книгоиздательское дело в Белоруссии» [1], где подробно рассмотрено развитие белорусского книгоиздания с 1917 по 1965 гг., а также второй том энциклопедии «Гісторыя беларускай кнігі» «Кніжнасць новай Беларусі (XIX–XXI стст.)» [2] под научной редакцией В. В. Антонова и Н. В. Николаева, где в общих чертах рассмотрено книгоиздательское дело Беларуси до XXI в. включительно.

16. Шпаковский Ю. Ф. Объективная оценка качества авторских материалов	80
17. Яўдошына Л. І. Кнігі Ф. М. Янкоўскага як вучэбны матэрыял пры выкладанні курса «Літаратурнае рэдагаванне»	84
18. Барашко О. Г., [Радкевич О. Г.] Экслибрисная иконография Франциска Скорины	88

Секция 1.2

1. Акушэвіч А. А. Прадмоўна-пасляслоўны комплекс Францыска Скарыны	93
2. Ануфрыева М. Типологические ошибки в учебной литературе (на примере учебников польского языка и литературы для белорусских учащихся)	98
3. Буримская В. В. Основные виды рекламных изданий белорусских предприятий	105
4. Дубовік П. Асноўныя тыпалагічныя прыкметы мовазнаўчых манаграфій Беларусі ХХІ ст.	107
5. Козаченко К. Н. Издательские проекты Лельчицкой районной гимназии	111
6. Курман Г. А. Зборнікі Анаголь. Сыса як мастацкі маніфест паэта	116
7. Лабоха Е. К. Издательская практика БССР в области переводной литературы	119
8. Маркоўка Ю. М. Беларускія коміксы: кожны з іх першы?	124
9. Микитюк А. Д., Петрова Л. И. Язык спортивной газеты в условиях трансформации жанров	128
10. Таракевіч К. Т. Рэдакцыйныя стратэгіі выдання беларускіх сучасных спецыяльных часопісаў	135

Секция 1.3

1. Арлова С. А. Моўная норма і адхіленне ад яе ў друкаваных сродках масавай інфармацыі (на прыкладзе газет «Слуцкі край» і «Мінская праўда»).....	141
2. Мороз Н. И., Кондратович А. П. «У каго дочкі, той ходзіць без сарочкі...» (прыказкі аб выдатках на дзяцей як прадмет сацыяльна-дэмаграфічнага даследавання)	146
3. Норейко К. А. Читательские интересы пользователей-подростков сайта «Вконтакте»	150